

De overenskomstillæg, der ydes før udgangsåret, tillægges grundlønningerne, således at der — ligesom for dyrtidstillæggenes vedkommende — startes uden overenskomstillæg i udgangsåret.

3. Regional variation.

Det er foreslået, at løn- og indhandlingsprisforhøjelserne kun skulle gennemføres i fiskeridistrikternes byer. Under hensyn til, at det er uden for disse, at levestandarden er lavest, og til, at byerne endnu ikke kan huse og beskæftige alle, der ønsker at flytte, finder udvalget imidlertid, at de foran foreslåede forhøjelser i udgangsåret bør gennemføres i hele Grønland.

Derimod bør man ved fremtidige forhøjelser af lønninger og indhandlingspriser søge at gennemføre dem i forskelligt omfang, afhængigt af stedets økonomi.

De i dette kapitel foreslåede retningslinier for de fremtidige forhøjelser af reallønninger og indhandlingspriser forudsætter, at staten også fremover vil have en afgørende indflydelse på disse områder. Med udbygningen af det private erhvervsliv i Grønland må man imidlertid forudse, at den private indhandling kan komme til at øve en væsentlig indflydelse på prisdannelsen, ligesom private arbejdsgivere ved afslutning af særlige overenskomster eller ved individuelle overbud kan påvirke lønniveauet på en måde, der ikke er i overensstemmelse med dette forslag.

V. Spørgsmål i forbindelse med lønordningen for udsendte.

På grund af manglerne ved hjemstavnskriteriet (tiårsreglen) og den kraftige kritik foreslås det efter indgående overvejelser af samtlige mulige afgrænsningskriterier, at man accepterer det af „de fem“ foreslåede *fødestedskriterium*, d.v.s. at opnåelse af grønlandstillæg er betinget af fødsel uden for Grønland samt i tilknytning hertil ophold uden for Grønland i et åremål, f. eks. 5 år, og ansættelse hernedefra. For at undgå åbenbare urimeligheder foreslås det dog, at dette fødestedskriterium suppleres med en dispensationsadgang. Dispensationen skal

gives af et nævn med 3 medlemmer bestående af f. eks. en af de grønlandske folketingsmænd, personalechefen i grønlandsministeriet samt en dommer som formand. F. eks. skal dette nævn i tilfælde, hvor personer — til trods for at de er født i Grønland — har et ganske særligt tilknytningsforhold til et samfund uden for Grønland, kunne bestemme, at der bør ydes grønlandstillæg.

Det foreslås endvidere i overensstemmelse med „de fem“, at grønlandstillægget ikke — som bestemt i normerings- og klassificeringsloven — skal tvangsopspares indtil udrejse fra Grønland.

Desuden overvejes det, hvorvidt grønlandstillægget under alle omstændigheder bør være permanent, og hvorvidt grønlandsudvalget bør udtale sig om bl. a. nedsettelse af de udsendte tjenestemænds pensionsalder og hjemgangsmuligheder.

VI. Grønlandske lønmodtagere uddannet her i landet.

Da fødestedskriteriet medfører, at heruddannede grønlændere kun rent undtagelsesvis vil få grønlandstillæg, kan det ikke udelukkes, at en del ikke vil føle sig tilstrækkeligt tilskyndet til at søge beskæftigelse i Grønland på lokal løn til trods for, at denne som foreslået foran bliver forhøjet.

Ved tilbagevenden til Grønland er rejseudgifterne for de pågældende personer selv ikke nogen hindring, idet disse omkostninger afholdes af staten. Det foreslås, at omkostningerne ved tilbagevenden for familien og ved transport af personligt flyttegods også afholdes efter lignende regler, som er gældende for udsendte. Som et incitament til at søge stilling i Grønland virker de gældende regler for tilbagebetaling af uddannelsesgæld; denne gæld eftergives, dersom man får ansættelse på lokal løn, men hvis man vælger at forblive i Danmark, skal den tilbagebetales.

Dernæst vil det foranstående forslag om ydelse af tillæg for dobbeltsprogethed øge de heruddannede grønlænderes interesse for at søge hjem til Grønland.

Desuden kan man overveje at indføre regler om ydelse af et antal frirejser til Danmark med familie efter ansættelse på lokale vilkår i et nærmere bestemt antal år.